

Strassenmeyer proti Německu, rozsudek ze dne 2. 5. 2023 - K postupu v případech, kdy není možné vyslechnout svědka za přítomnosti obviněného

Stěžovatel: Strassenmeyer

Žalovaný stát: Německo

Číslo stížnosti: 57818/18

Datum: 02.05.2023

Článek Úmluvy: čl. 6 odst. 1
čl. 6 odst. 3 písm. d)

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: obhajovat se za pomoci obhájce, práva obhajoby, spravedlivý proces

Český právní řád: § 207 odst. 2 trestního řádu
§ 33 odst. 1, § 36 odst. 3 ve spojení s § 39 trestního řádu

Významnost: 2

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 1/2024

Strassenmeyer proti Německu, rozsudek ze dne 2. 5. 2023

Autorský komentář

Předkládané rozhodnutí se opět týká postupů soudů v případech, kdy není možné vyslechnout svědka za přítomnosti obviněného. Soud v něm zopakoval zásady vyjádřené k zárukám podle čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy podrobně rozvedené v rozsudcích velkého senátu ze dne 17. 4. 2014, Schatschaschwili proti Německu, č. 9154/10, bod 101., a ze dne 16. 11. 2010, Taxquet proti Belgii, č. 926/05, bod 84., s tím, že jsou zvláštními aspekty práva na spravedlivé slyšení stanoveného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy, které je třeba vzít v úvahu při každém posuzování spravedlivosti řízení. Současně shrnul zásady vyjádřené v rozsudku ze dne 31. 3. 2016, Seton proti Spojenému království, č. 55287/10, bod 58.).

Ve vztahu k tvrzenému porušení stěžovatel poukazyval na to, že nebyl dostatečně informován o právu na soudem ustanoveného obhájce, v čemž shledával rozpor se směrnicí č. 2012/13/EU, zřejmě čl. 3 odst. 1 písm. a), podle něhož „členské státy zajistí, aby byl každý podezřelý nebo obviněný neprodleně informován alespoň o následujících procesních právech, jak jsou uplatňována podle jejich vnitrostátního práva, aby tato práva mohla být účinně uplatněna, a to o právu na přístup k právníkovi“.

Lze připustit, že přínosnost komentovaného rozhodnutí spočívá v možnosti posloužit praxi českých soudů jako vodítka v posuzování situací obdobných jako v komentované věci, když spolupachatelé odmítli vypovídat před soudem a obvinění, kteří byli majetní, nebyli informováni o tom, že jim může být obhájce ustanoven soudem. Rovněž lze toto rozhodnutí využít jako vodítka k tomu, jak postupovat a pracovat se shora citovanou rozhodující judikaturou Soudu v konkrétních případech.

K tomuto účelu je vhodné zdůraznit závěry, které Soud v této věci učinil, a shrnout, že s ohledem na situaci v posuzované věci s odkazem na rozsudek ze dne 10. 7. 2012, Vidgen proti Nizozemsku, č. 29353/06, body 38. až 42., Soud uznal, že projev vůle spoluobviněných, kteří nechtějí podat svědectví dovolávajíc se práva nevypovídat ve svůj neprospěch, je jinou situací, než když se vnitrostátním soudům nepodařilo zajistit účast spoluobviněných u hlavního líčení. Podle Soudu měl krajský soud dostatečný důvod k připuštění neověřených výpovědí V., K. a S. jako důkazů tak, jak je zprostředkovali policisté u hlavního líčení. Jiná byla situace u svědka M. S., který zemřel před zahájením vyšetřování a z popisu jehož výpovědi krajský soud nevycházel, a proto jej nelze považovat za „svědka“ ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy (srov. body 74. a 75).

Ve smyslu uvedené judikatury a na základě v ní stanovených zásad Soud shledal, že důkazy v podobě výpovědí obviněných z přípravného řízení nebyly v projednávané věci rozhodující. Uznal však, že tato svědectví měla přinejmenším významnou váhu a že jejich připuštění jako důkazů mohlo obhajobu do značné míry znevýhodnit (viz bod 79.).

Podnětným může být i závěr Soudu v bodě 94., že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 3 Úmluvy z důvodu neinformování obviněných o jejich právu na soudem ustanoveného obhájce [viz čl. 3 písm. a) směrnice 2012/13/EU], neboť s ohledem na stručnost výpovědi stěžovatele a obsah výpovědi spoluobviněného, ve vztahu k níž neměli obhájce, nebyly tímto postupem získány žádné důkazy použitelné proti stěžovateli. V bodě 95. Soud uzavřel, že před výslechem na policii byli všichni obvinění informováni o svém právu na právní pomoc, ale rozhodli se vypovídat bez přítomnosti obhájce, když navíc nic nenasvědčovalo tomu, že by obviněný neměl prostředky k tomu, aby se mohl poradit s obhájcem. Pouhá možnost, že poté, co byli spoluobvinění stěžovatele poučeni o svém právu na obhájce ustanoveného soudem, tak mohli požádat o právní pomoc a následně odmítnout vypovídat, nepostačuje k prokázání souvislosti mezi nedostatkem poučení a jejich výpověďmi v přípravném řízení.

Závěrem v bodě 96. vyjádřil Soud závěr, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu neinformování obviněných o jejich právu na soudem ustanoveného obhájce, a dal i odpověď na námitku porušení směrnice č. 2012/13/EU, tak, že s odkazem na názor vyjádřený v rozsudku velkého senátu ze dne 3. 10. 2014, Jeunesse proti Nizozemsku, č. 12738/10, bod 110., uvedl, že skutečnost, že vnitrostátní právo zajišťující právo být informován o právu na soudem ustanoveného obhájce není takové povahy, aby toto posouzení změnilo, protože podle podmínek čl. 19 a čl. 32 odst. 1 Úmluvy není Soud příslušný uplatňovat nebo zkoumat údajná porušení pravidel EU, pokud jimi nedošlo k porušení práv a svobod chráněných Úmluvou. To přísluší vnitrostátním soudům, které musí vykládat a uplatňovat vnitrostátní právo v souladu s právem EU.

(JUDr. Milada Šámalová)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel se narodil v roce 1971 a v současné době je ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Tonna. V časných ranních hodinách 14. 9. 1994 byl v ČR zabit německý státní příslušník G., tělo objevila týž den Policie ČR v zalesněné oblasti, tehdy se ho nepodařilo identifikovat. G. před svou smrtí provozoval obchod s oděvy v Erfurtu s F., který v říjnu 1994 spáchal sebevraždu. V roce 2012 kontaktovala N., bývalá známá F., německou policii, a uvedla, že se jí F. před svou smrtí svěřil, že se

podílel na zabití spolupracovníka v ČR. K. také pracoval v obchodě s oděvy. Dne 29. 9. 2014 ho policie zadržela. Před výslechem byl písemně poučen o svém právu nevypovídat a právu zvolit si obhájce, nicméně vlivem použití zastaralého formuláře, který nerefletoval nedávnou změnu právní úpravy, nebyl poučen o svém právu na soudem ustanoveného obhájce podle § 136 odst. 1 německého trestního řádu. K okolnostem smrti G. uvedl, že byl součástí skupiny, která 13. 9. 1994 jela z Erfurtu do ČR. K. tvrdil, že nebyl vraždě přítomen, ale že mu ostatní řekli, že stěžovatel G. zabil.

Dne 9. 10. 2014 požádal K. o opětovný výslech a v přítomnosti svého obhájce uvedl, že viděl, jak stěžovatel udeřil G. obuškem a tělo v bezvědomí uložil do kufru auta. Teprve poté z místa činu utekl. K. dále uvedl, že S. byl bití G. přítomen. Téhož dne byl S. policií znovu vyslechnut, tentokrát jako obviněný. Potvrdil, že byl přítomen na místě činu a slyšel křik, ale samotnou vraždu neviděl. Dále uvedl, že jeho bratr M. S., který zemřel v roce 1995, mu řekl, že stěžovatel G. ubil k smrti. Dne 30. 9. 2014 byl zatčen stěžovatel a před výslechem byl o svých právech poučen stejným způsobem jako K. Stěžovatel uznal, že v obchodě v Erfurtu již byl, uvedl však, že G. nezná a v ČR nikdy nebyl. Dne 1. 10. 2014 byl policií vyslechnut jako svědek S., který potvrdil, že byl s ostatními v ČR, ale tvrdil, že o žádném násilí nevěděl. Dne 10. 10. 2014 byl zatčen V. Na dotaz ohledně jeho podílu na smrti G. potvrdil, že byl svědkem vraždy. Popsal, že 13. 9. 1994 se setkali v obchodě a někdo G. vhodil LSD do nápoje. G. bylo řečeno, že jdou na večírek, a odjeli ve dvou autech. Jakmile dorazili do ČR, G. si uvědomil, že byl zdrogovaný, a vyhrožoval, že je udá policii. V tomto okamžiku stěžovatel udeřil G. pěstí do hlavy, někdo ho umístil v bezvědomí do kufru auta a odjeli do zalesněné oblasti. Když auta zastavila, stěžovatel a M. S. vystoupili a přešli k zadní části auta. G. nabyt vědomí a oba muži ho začali bít pěstmi. V této fázi podal V. stěžovateli „tonfu“ – obušek s bočním úchopem. Když se G. přestal hýbat, tak se domluvili, že tělo by mělo být spáleno, aby byly zničeny důkazy. K. odešel, aby nakoupil benzín. V. poté asistoval stěžovateli a M. S. zvednout tělo z kufru a položit ho na zem asi 3 až 4 metry od aut. V tu chvíli zjistili, že G. stále dýchá. Stěžovatel následně zvedl kámen a hodil jej G. na hlavu. Později, když se K. vrátil s benzinem, odešel V. z místa činu. Nebyl svědkem toho, kdo tělo zapálil, ale tvrdil, že když odjížděli, viděl G. pobíhat kolem jako hořící pochodeň. S. i V. byli o svých právech poučeni stejným způsobem jako K. Po výslechu byli obvinění předvedeni před vyšetřujícího soudce, který nařídil jejich vazbu a ustanovil jim obhájce.

Stěžovatel, V., K. i S. byli obžalováni a řízení s nimi dále probíhalo před Krajským soudem v Erfurtu. Stěžovatel u soudu uvedl toliko to, že v době údajného trestného činu užíval drogy a ostatní obvinění využili svého práva nevypovídat. Soud rovněž vyslechl N., která zopakovala, co jí o vraždě řekl F., tedy že oběť byla zdrogována, ubita k smrti, zapálena a poté pohřbena v lese v České republice. Dále soud vyslechl svědka L., který pracoval pro F. a G. v jejich prodejně v Erfurtu. Uvedl, že byl v prodejně jednoho dne v září 1994, kde ho oslovil K. Odešli do samostatné místnosti, kde sedělo několik lidí, včetně stěžovatele. K. poté prozradil, že zabili G. Stěžovatel se nadto chlubil, že to byl on, kdo „určil konec“, že G. „kňučel jako prase“ a že ho stěžovatel neustále mlátil kyjem, dokud nebylo ticho. K. dodal, že pak zapálili tělo. V souvislosti s touto výpovědí soud vyslechl i svědka B., který vypověděl o setkání, které měl s L. kolem roku 2002. Tehdy mu L. řekl o rozhovoru, který měl s K. a stěžovatelem ohledně smrti G., ale požádal ho, aby to nikomu neřekl. B. uvedl, že podle L. byl stěžovatel hybnou silou vraždy. Krajský soud vyslechl jako svědky i policisty, kteří vedli výslechy v přípravném řízení. Stěžovatel a další obvinění namítli, že by výslechy pořázené v přípravném řízení neměly být připuštěny jako důkaz. Soud vyslechl další svědky, kteří vypovídali o průběhu vraždy, avšak jednalo se o informace z doslechu a též české policisty, kteří tělo našli v roce 1994. Policisté uvedli, že u těla byly nalezeny dva kameny se stopami krve. Soud vyslechl i soudního znalce, který ohledal místo činu. Znalec měl za to, že zlomeniny hlavy oběti odpovídaly úderům tonfy, které popsali V. a popsali popáleniny oběti. K příčině smrti soud vyslechl patologa, který provedl pitvu, a dalšího znalce z oboru soudního lékařství. Znalci se shodli na tom, že je nemožné nebo přinejmenším vysoce nepravděpodobné, že by G., jak to V. popsali ve své výpovědi, vstal a pohyboval se poté, co byl zapálen. Dne 24. 8. 2015 podal S. žádost o vypracování znaleckého posudku ohledně pravdivosti

výpovědi V. před zahájením soudního řízení, ke které se připojil i stěžovatel. Uvedli, že V. souhlasil s rozhovorem s psychologem a žádost odůvodnili tím, že výpověď obviněného V. je rozporná s obsahem dalších důkazů. Dne 30. 9. 2015 soud žádost zamítl.

Dne 2. 6. 2016 krajský soud odsoudil K. a stěžovatele za vraždu a zbavení osobní svobody s následkem smrti. V. byl odsouzen za vraždu a S. zproštěn obžaloby. Stěžovatel byl odsouzen na doživotí. Soud ve svém rozhodnutí uvedl, že jeho závěry se opírají o veškeré shromážděné důkazy, včetně výpovědí čtyř obviněných v přípravném řízení, zejména výpovědi V., výpovědí svědků vyslechnutých v hlavním líčení, zejména L. a N., důkazů nalezených na místě činu a znaleckých posudků. Pokud jde o stěžovatelovo prohlášení, že G. nezná a nikdy nebyl v České republice, soud měl za to, že s ohledem na důkazy, které měl k dispozici, nemohlo takové prohlášení zpochybnit jeho účast na trestném činu. Skutečnost, že obvinění nebyli informováni o svém právu na soudem ustanoveného obhájce, nečinila podle názoru soudu jejich výpovědi nepřipustnými, neboť vzhledem k závažnosti trestného činu měl stát na trestním stíhání obviněných velmi silný zájem. Neinformování obviněného o tomto právu navíc nebylo úmyslné, ale šlo o opomenutí ze strany policistů. Soud dále poznamenal, že podle policistů V. sám při výslechu zdůrazňoval, že chce být vyslechnut bez obhájce a vzhledem k tomu, že V. byl před svým zatčením v roce 2014 několikrát zatčen a vyslýchán policií pro různé trestné činy, měl soud za to, že si byl dobře vědom možných důsledků prohlášení bez přítomnosti obhájce. Soud dospěl k závěru, že přestože obžaloba ani stěžovatel nemohli klást obviněným otázky týkající se jejich výpovědi v přípravném řízení, tak měl k dispozici dostatek důkazů pro odsouzení.

Odvolání stěžovatele bylo zamítnuto, neboť odvolací soud se neztotožnil s námitkami stěžovatele, že v jeho věci došlo k porušení pravidel spravedlivého procesu kvůli tomu, že nebyl řádně poučen o svých právech. Stěžovatelem podaná ústavní stížnost byla odmítnuta bez uvedení důvodů.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

40. S odvoláním na čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy stěžovatel namítal, že trestní řízení proti němu vedené bylo nespravedlivé. Stěžoval si zejména na to, že nemohl vyslechnout svého spoluobviněného. S odvoláním na čl. 5 odst. 1 písm. c) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy dále uvedl, že žádný z obviněných nebyl před výslechem policií informován o svém právu na soudem ustanoveného obhájce.

41. Soud, který je pánem právní kvalifikace skutkových okolností věci, která má být v souladu s právem (viz rozsudek velkého senátu ze dne 20. 3. 2018, Radomilja a ostatní proti Chorvatsku, č. 37685/10 a 22768/12, body 114., 124. a 126), posoudí stížnost výhradně podle čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy, která, v relevantních částech, zní takto:

“1. Každý má právo na to... aby bylo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu... rozhodnuto spravedlivě... před soudem. ...

Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:

d) vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslechu svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě; ...“

A. Přijatelnost

42. Vláda tvrdila, že stěžovatel nevyčerpal vnitrostátní opravné prostředky týkající se nemožnosti vyslechnout spoluobviněného a argumentovala tím, že řádně nevznesl stížnost u vnitrostátních soudů. Rovněž poukázala na skutečnost, že stěžovatel ve svém odvolání uvedl, že toto pochybení

nelze přičíst krajskému soudu, zatímco ve své stížnosti k Soudu namítal, že nemožnost stěžovatele klást otázky svým spoluobviněným by mohla být přičítána justici.

43. Stěžovatel odpověděl, že nikdy netvrdil, že by za jeho nemožnost zpochybnit prohlášení jeho spoluobviněných mohlo být viněno soudnictví.

44. Obecné zásady týkající se vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků jsou shrnuty v rozsudku velkého senátu ze dne 25. 3. 2014, Vučković a ostatní proti Srbsku, č. 17153/11 a 29 dalších, body 69., 77.). Soud zejména opakuje, že účelem čl. 35 odst. 1 Úmluvy je poskytnout smluvním státům možnost zabránit nebo napravit porušení, která jim jsou vytýkána, dříve, než budou tato obvinění předložena Soudu (viz rozsudek velkého senátu ze dne 28. 7. 1999, Selmouni proti Francii, č. 25803/94, bod 74.).

45. Soud poznamenává, že stěžovatel vznesl námitku, že mu nebylo umožněno vyslechnout spoluobviněného a nebyl zajištěn dostatek vhodných vyvažujících faktorů na všech úrovních vnitrostátní jurisdikce. Poskytl tak státu možnost napravit tvrzené porušení bez ohledu na to, zda vnitrostátním orgánům přisuzoval nemožnost klást otázky svému spoluobviněnému. V souladu s tím Soud shledává, že stěžovatel vyčerpал vnitrostátní prostředky nápravy, jak vyžaduje čl. 35 odst. 1 Úmluvy, a v tomto ohledu zamítá námitku vlády.

46. Soud dále poznamenává, že stěžovatelova stížnost není ani zjevně neopodstatněná, ani nepřijatelná z žádných jiných důvodů uvedených v čl. 35 Úmluvy. Musí být proto prohlášena za přijatelnou.

B. Rozhodnutí ve věci samé

1. Vyjádření procesních stran

(a) Nemožnost zpochybnit prohlášení učiněná spoluobviněným stěžovatele

(i) Stěžovatel

47. Stěžovatel namítal, že nemohl vyslechnout své spoluobviněné V., K. a S. v řízení před soudem ani v průběhu přípravného řízení. Kromě toho S. o zločinu informoval jeho bratr M. S., o čemž se S. zmínil při svém druhém výslechu na policii.

48. Stěžovatel uznal, že V., K. a S. měli právo nevypovídat a že jejich výpovědi z přípravného řízení mohly být u soudu předestřeny policisty, kteří výslechy vedli.

(...)

(ii) Vláda

51. Vláda uvedla, že s ohledem na judikaturu Soudu v této věci nebylo porušeno právo stěžovatele vyslýchat svědky.

(...)

(b) Neinformování obviněného o jeho právu na soudem ustanoveného obhájce

(i) Stěžovatel

57. Stěžovatel tvrdil, že skutečnost, že policisté neinformovali jeho a další obviněné o jejich právu na soudem ustanoveného obhájce, měla vést k nepřípustnosti výpovědí v přípravném řízení.

Argumentoval tím, že výklad příslušných ustanovení vnitrostátními soudy byl v rozporu se směrnicí č. 2012/13/EU.

(...)

(ii) Vláda

58. Vláda nejprve uvedla, že čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy zaručuje právo na soudem ustanoveného obhájce pouze v případě, že obviněný nemá dostatečné prostředky na zaplacení právní pomoci. Vzhledem k tomu, že k tomu v projednávané věci nedošlo, bylo právo obviněných na ustanovení obhájce soudem založeno pouze na odpovídajících ustanoveních vnitrostátního práva. Vláda proto uvedla, že neinformování obviněného o tomto právu nebylo v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

59. Tato chyba navíc nutně nevedla k nepřipustnosti výpovědí pořízených v přípravném řízení.

(...)

2. Vyjádření třetích stran

63. Federální advokátní komora uvedla, že skutečnost, že spoluobviněný využil svého práva nevypovídat, nelze považovat za dostatečný důvod k připuštění neověřené výpovědi z přípravného řízení jako důkazu.

64. Pokud jde o vyvažující faktory, konstatovala, že obhájce stěžovatele měl dostat příležitost vyslechnout spoluobviněného během vyšetřovací fáze řízení. Dále uvedla, že stěžovateli měla být alespoň poskytnuta možnost nechat ověřit pravdivost výpovědi jeho spoluobviněného psychologem.

65. Konečně, Spolková advokátní komora byla toho názoru, že připuštění výpovědi z přípravného řízení jako důkazu navzdory skutečnosti, že obvinění nebyli informováni o svém právu na soudem ustanoveného obhájce, bylo porušením čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy. V tomto ohledu poukázala na to, že neustanovení obhájce tam, kde to vyžadoval zákon, představuje podle vnitrostátního práva důvod k odvolání. Žádná podobná ochrana však neexistovala pro fázi přípravného řízení, kde byl nedostatek právního zastoupení zohledněn pouze při posuzování celkové spravedlivosti řízení.

3. Hodnocení Soudu

66. Soud by nejprve uvedl, že stěžovatelovy námitky vyvolávají různé, ale vzájemně související problémy, konkrétně jde o to, že nemohl vyslyšet ostatní obviněné a o skutečnost, že policie obviněné před výslechem řádně neinformovala o jejich právech. Pokud stěžovatel vytýká četné procesní vady, může Soud postupně přezkoumat různé důvody, které vedly k podání stížnosti, aby určil, zda řízení jako celek bylo spravedlivé (viz rozsudek velkého senátu ze dne 23. 3. 2016, Blokhin proti Rusku, č. 47152/06, bod 194., a rozsudek ze dne 11. 10. 2018, Tuskia a ostatní proti Gruzii, č. 14237/07, bod 98.).

(...)

(a) Nemožnost stěžovatele vyslechnout spoluobviněného

(i) Obecné principy

68. Soud znovu opakuje, že záruky uvedené v čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy jsou zvláštními aspekty práva na spravedlivé slyšení stanoveného v odstavci 1 uvedeného článku, které je třeba vzít v úvahu při každém posuzování spravedlivého řízení. Kromě toho je hlavním zájmem Soudu podle čl. 6 odst. 1

vyhodnotit celkovou spravedlivost trestního řízení (viz rozsudky velkého senátu ze dne 17. 4. 2014, Schatschaschwili proti Německu, č. 9154/10, bod 101., a ze dne 16. 11. 2010, Taxquet proti Belgii, č. 926/05, bod 84., s dalšími odkazy). Při tomto posouzení bude Soud zkoumat řízení jako celek s ohledem na právo na obhajobu, ale také na zájmy veřejnosti a oběti (obětí) na tom, aby byl trestný čin řádně stíhán (viz rozsudek velkého senátu ve věci Schatschaschwili proti Německu, citován výše, bod 101., a rozsudek velkého senátu ze dne 1. 6. 2010, Gäfgen proti Německu, č. 22978/05, bod 175.) a tam, kde je to nutné, na práva svědků (viz rozsudek velkého senátu ze dne 15. 12. 2011, Al Khawaja a Tahery proti Spojenému království, č. 26766/05 a 22228/06, bod 118.). V této souvislosti je rovněž třeba poznamenat, že přípustnost důkazů je věcí úpravy vnitrostátního práva a vnitrostátních soudů a že jediným zájmem Soudu je přezkoumat, zda řízení bylo vedeno spravedlivě (viz rozsudek velkého senátu ve věci Gäfgen proti Německu, citován výše, bod 162., a případy tam uvedené).

69. Ve věci Al-Khawaja a Tahery (rozsudek citován výše, body 119. až 147.) velký senát objasnil zásady, které se použijí, když se svědek nezúčastní veřejného soudního jednání. Tyto zásady lze shrnout následovně (viz rozsudek ze dne 31. 3. 2016, Seton proti Spojenému království, č. 55287/10, bod 58.).

(i) Soud by měl nejprve prozkoumat předběžnou otázku, zda existoval dobrý důvod pro připuštění svědectví nepřítomného svědka, přičemž by měl mít na paměti, že svědci by zpravidla měli svědčit během soudního řízení a že by mělo být vynaloženo veškeré přiměřené úsilí, aby byla zajištěna jejich účast.

(ii) Typickými důvody neúčasti jsou jako v případě Al Khawaja a Tahery (rozsudek citován výše), smrt svědka nebo strach z odplaty. Existují však i další legitimní důvody, pro které se svědek nemusí soudního jednání zúčastnit.

(iii) Pokud svědek nebyl vyslechnut v žádné předchozí fázi řízení, musí být připuštění svědecké výpovědi místo před soudem provedených důkazů krajním opatřením.

(iv) Připuštění výpovědi nepřítomných svědků jako důkazů má za následek potenciální nevýhodu pro obviněného, který by v zásadě měl mít v trestním řízení účinnou možnost zpochybnit důkazy proti němu. Zejména by měl mít možnost prověřit pravdivost a spolehlivost svědectví tím, že nechá svědky osobně vyslechnout ve své přítomnosti, a to buď v době podání výpovědi nebo v některé pozdější fázi řízení.

(v) Podle „jediného nebo rozhodujícího pravidla“, pokud je odsouzení obviněného založeno výhradně nebo převážně na důkazech poskytnutých svědky, které obviněný nemohl v žádné fázi řízení vyslechnout, je jeho právo na obhajobu neoprávněně omezeno.

(vi) V tomto kontextu by slovo „rozhodující“ mělo být striktně chápáno jako označení důkazu takového významu nebo důležitosti, který pravděpodobně bude určující pro výsledek řízení. Pokud jsou neověřená svědectví podpořena jinými potvrzujícími důkazy, bude posouzení, zda jsou rozhodující, záviset na síle podpůrných důkazů: čím silnější jsou ostatní usvědčující důkazy, tím méně je pravděpodobné, že svědectví nepřítomného svědka bude považováno za rozhodující.

(vii) Jelikož by však měl být čl. 6 odst. 3 Úmluvy vykládán v kontextu celkového zkoumání spravedlivosti řízení, jediné nebo rozhodující pravidlo by nemělo být uplatňováno neflexibilně.

(viii) Zejména tam, kde je výpověď z doslechu jediným nebo rozhodujícím důkazem proti obviněnému, tak její připuštění jako důkazu automaticky nepovede k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Zároveň, pokud je odsouzení založeno výhradně nebo z velké části na svědectví nepřítomných

svědků, musí Soud podrobit řízení co nejpečlivějšímu zkoumání. Kvůli nebezpečí, jež by představovalo připuštění takových důkazů, jde o velmi důležitý faktor rovnováhy a zároveň faktor, který by vyžadoval dostatečné vyvažující opatření, včetně existence silných procesních záruk. Otázkou v každém případě je, zda existují dostatečná vyvažující opatření, včetně takových, která umožňují spravedlivé a správné posouzení spolehlivosti těchto důkazů. To by umožnilo, aby došlo k odsouzení založenému na takových důkazech pouze za předpokladu, že jsou dostatečně spolehlivé, a to zejména s ohledem na jejich důležitost pro daný případ.

70. Tyto zásady byly dále objasněny v rozsudku velkého senátu ve věci Schatschaschwili proti Německu (rozsudek citován výše, body 111. až 131.), v němž velký senát potvrdil, že neexistence řádného důvodu pro nepřítomnost svědka nemůže být sama o sobě rozhodující pro nedostatek spravedlivosti soudního řízení, i když zůstala velmi důležitým faktorem, který je třeba zvážit při posuzování celkové spravedlivosti řízení a který by mohl naklonit rovnováhu ve prospěch zjištění porušení čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy. Kromě toho, vzhledem ke skutečnosti, že jeho zájmem bylo ujistit se, zda řízení jako celek bylo spravedlivé, neměl by Soud zkoumat pouze existenci dostatečných vyrovnávacích faktorů v případech, kdy svědectví nepřítomného svědka bylo jediným nebo rozhodujícím důkazem pro odsouzení stěžovatele, ale také v případech, kdy nebylo jasné, zda je dotčené svědectví jediným nebo rozhodujícím důkazem, nicméně bylo-li zjevné, že má významnou váhu a že jeho připuštění by mohlo znevýhodňovat obhajobu. Rozsah vyvažujících faktorů nezbytných k tomu, aby byl proces považován za spravedlivý, by závisel na významu svědectví nepřítomného svědka. Čím důležitější by bylo toto svědectví, tím větší váhu by musely mít vyvažující faktory, aby bylo řízení jako celek považováno za spravedlivé.

71. Ve věci Schatschaschwili proti Německu (rozsudek citován výše, body 125. až 131.) Soud identifikoval některé vyvažující faktory, které by mohly kompenzovat znevýhodnění, se kterými se obhajoba potýkala v důsledku připuštění nezpochybněných svědectví jako důkazů před soudem. Tyto vyvažující faktory musí umožnit spravedlivé a náležité posouzení spolehlivosti těchto důkazů. Patří mezi ně následující.

(i) Zda vnitrostátní soudy přistupovaly k nezpochybněným svědectvím nepřítomného svědka obezřetně, s ohledem na skutečnost, že tyto důkazy mají menší váhu, a zda poskytly podrobné odůvodnění, proč považují tyto důkazy za spolehlivé, a přitom vzaly v úvahu i další dostupné důkazy. Dalším důležitým aspektem jsou jakékoli pokyny, které soudce soudu dá porotě ohledně svědectví nepřítomných svědků.

(ii) Reprodukce videozáznamu z výslechu nepřítomného svědka z přípravného řízení při soudním jednání, aby soud, obžaloba a obhajoba mohli sledovat chování svědka při výslechu a vytvořit si vlastní dojem o jeho věrohodnosti.

(iii) Dostupnost potvrzujících důkazů podporujících nezpochybněnou svědeckou výpověď u soudu, jako jsou výpovědi osob, kterým nepřítomný svědek oznámil události bezprostředně po jejich výskytu; další věcné důkazy, forenzní důkazy a znalecké posudky; a podobnost v popisu událostí učiněném jinými svědky, zejména pokud jsou tito svědci vyslýcháni u soudu.

(iv) Možnost obhajoby klást svědkovi v průběhu soudního řízení své vlastní otázky nepřímou, například písemně.

(v) Možnost stěžovatele nebo obhájce vyslechnout svědka v přípravném řízení. Soud v této souvislosti zjistil, že tam, kde orgány činné v trestním řízení již ve fázi vyšetřování zastávaly názor, že svědek nebude vyslechnut při soudním líčení, bylo nezbytné dát obhajobě příležitost, aby mu kladla během přípravného řízení otázky.

vi) Obviněnému musí být poskytnuta příležitost podat vlastní verzi událostí a zpochybnit věrohodnost nepřítomného svědka poukazem na jakoukoli nesoudržnost nebo rozpor s výpověďmi jiných svědků. Pokud je totožnost svědka známa obhajobě, je tato schopna identifikovat a prošetřit všechny motivy, které svědek může mít ke lhaní, a může tak účinně zpochybnit věrohodnost svědka, i když v menší míře než při přímé konfrontaci.

72. Soud opakuje, že výraz „svědek“ má v systému úmluvy „autonomní“ význam (viz rozsudek ze dne 22. 4. 1992, Vidal proti Belgii, č. 12351/86, bod 33.). Pokud tedy výpověď může do značné míry sloužit jako základ pro odsuzující rozsudek, pak, bez ohledu na to, zda byla učiněna svědkem v pravém slova smyslu, nebo spoluobviněným, představuje důkaz pro obžalobu, na který se vztahují záruky obsažené v čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy (viz rozsudky ze dne 27. 2. 2001, Lucà proti Itálii, č. 33354/96, bod 41., a ze dne 9. 11. 2006, Kaste a Mathisen proti Norsku, č. 18885/04 a 21166/04, bod 53.).

(ii) Aplikace těchto principů na projednávanou věc

(α) Zda existoval dostatečný důvod

73. Soud opakuje, že z pohledu soudu prvního stupně musí existovat dostatečný důvod pro nepřítomnost svědka, to znamená, že soud musel mít dobré faktické nebo právní důvody k tomu, aby nezajistil účast svědka u hlavního líčení. Pokud pro svědkovu nepřítomnost v tomto smyslu existoval dostatečný důvod, vyplývá z toho, že existoval dostatečný důvod nebo ospravedlnění pro to, aby soud prvního stupně připustil nezpochybněné výpovědi nepřítomného svědka jako důkaz (viz výše citovaný rozsudek velkého senátu ve věci Schatschaschwili proti Německu, bod 119.). Stejně zásady platí pro spoluobviněné (viz rozsudek ze dne 10. 7. 2012, Vidgen proti Nizozemsku, č. 29353/06, body 38. až 42.). V tomto ohledu soud podotýká, že spoluobvinění V., S. a K. nebyli nepřítomni v tom smyslu, že by byli nedosažitelní. Spíše byli přítomni během celého procesu, ale odmítli vypovídat.

74. Ve věci Vidgen proti Nizozemsku (rozsudek citován výše, bod 42.) soud uznal, že odmítnutí spoluobviněných, kteří nechtějí podat svědectví dovolávajíc se práva nevypovídat ve svůj neprospěch, představuje dostatečný důvod. V tomto ohledu se projednávaná věc liší od případu Oddone a Pecci proti San Marinu (rozsudek ze dne 17. 10. 2019, Oddone a Pecci proti San Marinu, č. 26581/17 a 31024/17, body 98., 101.) a Kuchta proti Polsku (rozsudek ze dne 23. 1. 2018, Kuchta proti Polsku, č. 58683/08, body 50. až 53.), kde se vnitrostátním soudům nepodařilo zajistit účast spoluobviněných u hlavního líčení. Závěrem má soud za to, že krajský soud měl dostatečný důvod k připuštění neověřených výpovědí V., K. a S., jak je zprostředkovali policisté u hlavního líčení.

75. Pokud jde o M. S., Soud poznamenává, že zemřel v roce 1995, a tedy před zahájením vyšetřování v Německu v roce 2012. V každém případě však Soud konstatuje, že krajský soud ve svém rozhodnutí nevycházel z popisu trestného činu M. S. Nelze jej tedy považovat za „svědka“ ve smyslu čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy (viz judikaturu citovanou v bodě 72 výše).

(β) Zda důkazy byly jediným nebo rozhodujícím podkladem

76. Rozsah vyvažujících faktorů nezbytných k tomu, aby bylo řízení považováno za spravedlivé, bude záviset na významu svědectví nepřítomného svědka (viz rozsudek velkého senátu ve věci Schatschaschwili proti Německu, citovaný výše, bod 116.). Při určování významnosti svědectví poskytnutých nepřítomným svědkem, a zejména toho, zda důkazy, které předložil, byly jediným nebo rozhodujícím podkladem pro odsouzení stěžovatele, Soud v první řadě přihlíží k posouzení učiněnému vnitrostátními soudy. Soud musí provést vlastní posouzení významnosti svědectví poskytnutých nepřítomným svědkem pouze v případě, když vnitrostátní soudy neuvedly své stanovisko k této otázce nebo pokud jejich stanovisko není jasné (tamtéž, bod 124.).

77. Soud nejprve podotýká, že krajský soud formálně nepovažoval výpovědi spoluobviněných z přípravného řízení za jediný důkaz proti stěžovateli. V souladu s tím je třeba přihlídnout k otázce, zda soud považoval tato svědectví za rozhodující, tedy za důkazy takového významu nebo důležitosti, které budou pravděpodobně určující pro výsledek řízení (tamtéž, bod 123). Krajský soud sice zdůrazňoval důležitost výpovědí spoluobviněných stěžovatele, zejména V., z přípravného řízení, ale také se snažil hodnotit ostatní důkazy, které provedl při hlavním líčení, zejména výpovědi L. a B. Závěrem Soud konstatuje, že stanovisko krajského soudu nebylo v tomto ohledu jasné.

78. Při vlastním posouzení toho, zda byla nezpochybněná svědectví rozhodující pro odsouzení stěžovatele, bude Soud brát ohled na sílu podpůrných důkazů; čím silnější jsou usvědčující důkazy, tím menší je pravděpodobnost, že svědectví nepřítomného svědka bude považováno za rozhodující (viz rozsudek velkého senátu ve věci Schatschaschwili proti Německu, citován výše, bod 123.). Soud konstatuje, že krajský soud měl k dispozici četné důkazy týkající se samotné vraždy, konkrétně výpovědi českých policistů a znalecké posudky o zraněních, která G. utrpěl. I když tyto důkazy stěžovatele přímo nespojovaly s trestným činem, krajský soud se mohl opřít i o výpověď L. z hlavního líčení. Podle názoru Soudu musí být této svědecké výpovědi přiznána značná váha. Na základě rozhovoru mezi stěžovatelem a K., o němž tento svědek vypovídal, mohl svědek uvést konkrétní informace o trestném činu, zejména o povaze zranění G. a pokusu o spálení těla. Svědectví L. navíc podpořil B., kterému L. o několik let později tyto informace svěřil. Konečně, i když L. zprostředkoval pouze svědectví z doslechu ohledně samotného zločinu, tak byl přímým svědkem stěžovatelova přiznání k vraždě.

79. S ohledem na skutečnost, že je zapotřebí restriktivního výkladu pojmu (viz rozsudek velkého senátu ve věci Schatschaschwili proti Německu, citován výše, bod 123), Soud uzavírá, že důkazy v podobě výpovědí obviněných z přípravného řízení nebyly v projednávané věci rozhodující. Soud však uznává, že tato svědectví měla přinejmenším významnou váhu a že jejich připuštění jako důkazů mohlo obhajobu do značné míry znevýhodnit. Pro posouzení celkové spravedlivosti řízení tak Soud přezkoumá existenci dostatečných vyvažujících faktorů (tamtéž, bod 116.).

(γ) Zda existovaly dostatečné vyvažující faktory

80. Soud poukazuje na to, že pro určení toho, zda existovaly dostatečné vyvažující faktory, jsou relevantní následující prvky: přístup soudu prvního stupně k nezpochybněným důkazům; dostupnost a síla dalších usvědčujících důkazů; a procesní opatření přijatá ke kompenzaci nedostatečné možnosti přímo vyslechnout svědky u hlavního líčení (tamtéž, bod 145.).

81. Soud začne konstatováním, že krajský soud přistupoval k nezpochybněným důkazům opatrně. Poukazuje na to, že ani krajský soud, ani obhajoba neměly možnost klást otázky přímo spoluobviněným, kteří se dovolávali svého práva nevypovídat. Dále Soud uznal, že neexistuje žádný obrazový ani zvukový záznam z policejních výslechů. Při posuzování výpovědí z přípravného řízení krajský soud podrobně zdůvodnil, proč výpovědi považoval za věrohodné, a to zejména s odkazem na míru shody výpovědí V. a K. s podpůrnými důkazy z místa činu (srov. rozsudky ze dne 24. 5. 2016, Przydział proti Polsku, č. 15487/08, bod 57., a ze dne 10. 10. 2017, Daştan proti Turecku, č. 37272/08, bod 31.).

82. Kromě toho, jak je podrobně uvedeno v bodě 78. shora, krajský soud měl k dispozici přesvědčivé usvědčující důkazy, které poukazovaly na stěžovatele.

83. Pokud jde o procesní opatření přijatá ve fázi vyšetřování, Soud poznamenává, že stěžovateli nebyla dána příležitost klást otázky V., K. a S., když byli vyslýcháni. Ve věci Schatschaschwili proti Německu (rozsudek citován výše, bod 155.) Soud přikládal důležitost skutečnosti, že orgány činné v trestním řízení mohly stěžovateli ustanovit obhájce, který by měl právo být přítomen výslechu svědků

(viz také rozsudek ze dne 19. 7. 2012, Hümmer proti Německu, č. 26171/07, bod 48.). V., K. a S. však byli, když podali své výpovědi v neprospěch stěžovatele, vyslechnuti v postavení obviněných. Bez ohledu na právní zastoupení stěžovatele vnitrostátní právo v době jednotlivých slyšení nestanovilo, aby byl obviněný nebo jeho obhájce přítomen výslechu jiného obviněného během fáze vyšetřování. V tomto ohledu Soud zopakoval, že není jeho úlohou zkoumat, zda vnitrostátní právo umožňovalo vyslýchat spoluobviněného ve fázi vyšetřování, či nikoli (viz rozsudek ve věci Oddone a Pecci proti San Marinu, citován výše, bod 113.).

84. V každém případě Soud poznamenává, že pro posouzení spravedlivosti soudního řízení jako celku je zásadním zjištění, zda vnitrostátní orgány v době výslechu svědků ve fázi vyšetřování vycházely či nikoli z předpokladu, že svědek by nebyl vyslechnut u hlavního líčení (viz rozsudek velkého senátu ve věci Schatschaschwili proti Německu, bod 157.). V důsledku toho ve věci Oddone a Pecci proti San Marinu (rozsudek citován výše, bod 113.) Soud kritizoval skutečnost, že vyšetřující soudce odmítl žádost obviněného o křížový výslech dvou svědků ve fázi vyšetřování, a nezařadil je na seznam svědků, kteří mají být vyslechnuti před soudem. Navíc v rozsudku ze dne 26. 7. 2018, N. K. proti Německu, č. 59549/12, bod 60., Soud považoval za předvídatelné riziko, že by svědkyně, která byla ženatá s obviněným, mohla odmítnout vypovídat u hlavního líčení. Soud však znovu zdůrazňuje, že pouhá skutečnost, že se osoba mohla dovolávat svého práva nevypovídat, sama o sobě takové riziko nepředstavuje (srov. rozsudek Sievert proti Německu, citovaný výše, bod 60.). Pokud jde o projednávaný případ, Soud poznamenává, že stěžovatel netvrdil, že by existoval náznak toho, že by jeho spoluobviněný odmítl u soudu vypovídat.

85. Konečně Soud poznamenává, že neexistuje žádný obrazový ani zvukový záznam z výslechů v přípravném řízení, jelikož vnitrostátní právo v rozhodné době takovou možnost nestanovilo. Od 1. 1. 2020 byla dotčená ustanovení změněna tak, aby umožňovala pořizování videozáznamů z výslechů obviněných. Soud tuto legislativní změnu vítá.

86. S ohledem na procesní opatření během řízení před soudem Soud poznamenává, že stěžovatel měl příležitost předložit svou vlastní verzi událostí a klást otázky policistům, kteří vyslychali obviněné. Kromě toho mohl zpochybnit důvěryhodnost V. nebo označit jakýkoli motiv, který by mohl mít pro jeho falešné obvinění. Stěžovatel však kritizoval, že krajský soud odmítl jeho žádost o posouzení výpovědi V. psychologem.

87. Soud zopakoval, že pokud obhajoba požaduje znalecký posudek, je na vnitrostátních soudech, aby rozhodly, zda je nutné nebo vhodné přijmout tento důkaz k posouzení v soudním řízení (viz rozsudek ze dne 25. 7. 2013, Chodorkovskij a Lebeděv proti Rusku, č. 11082 /06 a 13772/05, body 718.). Kromě toho pouhá skutečnost, že k důkazu byly připuštěny nezpochybněné výpovědi, nevyžaduje, aby soud prvního stupně připustil a vyslechl každého svědka nebo znalce navrženého obviněným (srov. rozsudek ze dne 28. 1. 2020, Lobarev a ostatní proti Rusku, č. 10355/09 a 5 dalších, bod 4.).

88. Soud opakuje, že pravdivost svědeckých výpovědí musí posoudit soud prvního stupně. V situaci, kdy spoluobviněný v průběhu hlavního líčení odmítl vypovídat, Soud připustil, že může být protiváhou, pokud si soud prvního stupně vyžádá při posuzování pravdivosti předmětné výpovědi pomoc psychologa. Takové pojistce byla přikládána váha především v případech týkajících se výpovědí nezletilých (viz rozsudky ze dne 11. 2. 2014, González Nájera proti Španělsku, č. 61047/13, bod 53.; ze dne 2. 4. 2013, D. T. proti Nizozemsku, č. 25307/10, bod 51., a Przydział proti Polsku, citovaný výše, bod 56.). Soud však poznamenává, že i v případech, kdy obviněný nemohl položit otázky dospělému svědkovi, může psychologická expertíza týkající se motivace a psychologického kontextu, ve kterém byla výpověď učiněna, představovat pádný vyvažující faktor (viz rozsudek ve věci Sievert proti Německu, citovaný výše, bod 65.).

89. Krajský soud stěžovatelu žádost zamítl s tím, že úkol posoudit pravdivost svědecké výpovědi zpravidla přísluší soudu prvního stupně. Psychologická expertíza by se však za určitých okolností mohla ukázat jako nezbytná vzhledem k věku nebo duševním schopnostem svědka. Jak bylo uvedeno výše, Soud nevidí důvod s tímto výchozím bodem nesouhlasit. Dále Soud poznamenává, že krajský soud podrobně odůvodnil, proč považuje výpověď V. o trestném činu za věrohodnou. Poukázal na vysokou shodu mezi výpověďmi V. a K. z přípravného řízení a skutečnosti, že výpovědi byly potvrzeny důkazy nalezenými na místě činu a že V. se svou výpovědí sebeobviňoval. S ohledem na tyto skutečnosti lze souhlasit s tím, že krajský soud byl schopen posoudit jejich důkazní hodnotu sám.

(6) Závěr

90. S ohledem na výše uvedené, zejména na usvědčující důkazy podporující výpovědi z přípravného řízení, které měl krajský soud k dispozici, a na jeho důkladné odůvodnění v tomto ohledu, Soud konstatuje, že tyto vyvažující faktory umožnily spravedlivé a řádné posouzení spolehlivosti nezpochybnovaného důkazu.

91. Navzdory tomu, že stěžovatel nemohl vyslechnout spoluobviněného a posoudit celkovou spravedlivost řízení, Soud konstatuje, že stěžovatelu právo na obhajobu nebylo omezeno v míře neslučitelné se zárukami poskytovanými čl. 6 Úmluvy. V souladu s tím neshledává žádné porušení čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy z důvodu nemožnosti stěžovatele vyslechnout spoluobviněného.

(b) Neinformování obviněných o jejich právu na soudem ustanoveného obhájce

(i) Obecné principy

92. Soud opakuje, že jeho povinností v souladu s čl. 19 Úmluvy je zajistit dodržování závazků přijatých smluvními státy Úmluvy. Zejména není jeho úkolem zabývat se skutkovými nebo právními chybami, kterých se údajně dopustil vnitrostátní soud, pokud jimi nedošlo k porušení práv a svobod chráněných Úmluvou, a pokud ano, pouze v rozsahu, v jakém k takovému porušení mohlo dojít. Úlohou Soudu tedy v zásadě není určovat, zda mohou být určité druhy důkazů – například důkazy získané nezákonně ve smyslu vnitrostátního práva – přípustné. Otázkou, kterou je třeba zodpovědět, je, zda řízení jako celek, včetně způsobu, jakým byly důkazy získány, bylo spravedlivé (viz rozsudek velkého senátu ze dne 11. 7. 2006, Jalloh proti Německu, č. 54810/00, body 94. a 95., a rozsudek ve věci Allan proti Spojenému království, citovaný výše, bod 42.). V této souvislosti Soud dále přikládá váhu tomu, zda předmětné důkazy byly či nebyly pro výsledek řízení rozhodující (viz rozsudek velkého senátu ve věci Gäfgen proti Německu, citovaný výše, bod 164.).

(ii) Aplikace těchto principů na projednávanou věc

93. Soud by začal konstatováním, že i když obviněným při prvním výslechu na policii právně nepomáhal obhájce, nebyla v tomto ohledu u Soudu podána žádná stížnost. Stížnost stěžovatele se spíše týkala skutečnosti, že policie neinformovala jak jeho, tak ostatní obviněné o možnosti, aby jim soudem byl ustanoven obhájce.

94. Pokud jde o stěžovatele, Soud poznamenává, že i když vypovídal před policií, tak pouze popřel, že by se účastnil trestného činu. Krajský soud proto ve svém rozhodnutí pouze odkázal na stěžovatelu výpověď z přípravného řízení v rozsahu, v němž jeho tvrzení, že G. neznal a nikdy v České republice nebyl, bylo vyvráceno provedeným dokazováním. Z toho vyplývá, že v souvislosti s tím, že nebyl informován o jeho právu na soudem ustanoveného obhájce, nebyly získány žádné důkazy použitelné proti stěžovateli. Soud má tedy za to, že tímto pochybením nebylo dotčeno právo stěžovatele nevypovídat ve svůj neprospěch [srov. v případě stížnosti podle čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy rozsudek velkého senátu ze dne 12. 5. 2017, Simeonovi proti Bulharsku, č. 21980/04, body 136. až

140.]. Kromě toho byl stěžovatel před výsledkem na policii písemně informován o svém právu poradit se s obhájcem. Vnitrostátní orgány ho pouze neinformovaly o možnosti požádat o soudem ustanoveného obhájce. Stěžovatel ani před vnitrostátními soudy ani před Soudem netvrdil, že by neměl prostředky k zajištění služeb obhájce nebo že by kvůli své finanční situaci měl nárok na bezplatnou právní pomoc. Za těchto okolností Soud neví, jak mohlo vytykané opomenutí ovlivnit jeho postavení a/nebo porušit jeho právo na spravedlivý proces.

95. Pokud jde o prohlášení V., K. a S. v přípravném řízení, Soud poznamenává, že bez ohledu na to, zda právo být informován o možnosti mít soudem ustanoveného obhájce spadá do působnosti čl. 6 Úmluvy, procesní záruky chráněné tímto článkem jsou primárně určeny k ochraně samotného obviněného (srov. rozsudek ze dne 8. 3. 2022, Tonkov proti Belgii, č. 41115/14, bod 68.). V každém případě soud poznamenává, že před výsledkem na policii byli všichni obvinění informováni o svém právu na právní pomoc, ale rozhodli se vypovídat bez přítomnosti obhájce. Kromě toho, jak uvedl Soud, nic nenasvědčuje tomu, že by obviněný neměl prostředky k tomu, aby se mohl poradit s obhájcem. Pouhá možnost, že poté, co byli stěžovatelovi spoluobvinění poučeni o svém právu na obhájce ustanoveného soudem, mohli požádat o právní pomoc a následně odmítnout vypovídat, nepostačuje k prokázání souvislosti mezi nedostatkem poučení a jejich výpověďmi v přípravném řízení. V této souvislosti Soud rovněž poznamenává, že K. se rozhodl učinit dodatečné prohlášení na policii poté, co mu byl ustanoven obhájce. Z toho vyplývá, že bez ohledu na to, zda takové procesní pochybení týkající se třetí osoby může zpochybnit spravedlivost řízení, stěžovatel neprokázal, jak neinformování spoluobviněných o jejich právu na soudem ustanoveného obhájce ovlivnilo jeho odsouzení.

96. Skutečnost, že vnitrostátní ustanovení zajišťující právo být informován o právu na soudem ustanoveného obhájce bylo zavedeno za účelem implementace směrnice 2012/13/EU, není takové povahy, aby toto posouzení změnila. Podle podmínek čl. 19 a čl. 32 odst. 1 Úmluvy není Soud příslušný uplatňovat nebo zkoumat údajná porušení pravidel EU, pokud jimi nedošlo k porušení práv a svobod chráněných Úmluvou, a jinak pouze v rozsahu, v jakém k takovému porušení mohlo dojít. Obecněji řečeno, je primárně na vnitrostátních orgánech, zejména soudech, aby vykládaly a uplatňovaly vnitrostátní právo, je-li to nutné v souladu s právem EU, přičemž úloha Soudu se omezuje na zjišťování, zda jsou účinky takového rozhodování slučitelné s Úmluvou (viz rozsudek velkého senátu ze dne 3. 10. 2014, Jeunesse proti Nizozemsku, č. 12738/10, bod 110.). Výklad předmětných ustanovení vnitrostátními soudy v tomto ohledu žádné nedostatky neobsahuje.

97. V neposlední řadě, vzhledem k tomu, že obvinění neučinili před vyšetřujícím soudcem žádné dodatečné výpovědi, nevystává otázka, zda jim měl soudce poskytnout dodatečné poučení.

98. Závěrem lze říci, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu neinformování obviněných o jejich právu na soudem ustanoveného obhájce.

VÝROK

Z těchto důvodů Soud:

1. *Prohlašuje* stížnost za přijatelnou;
2. *Rozhoduje*, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy.

(Zpracoval Mgr. Josef Zelinka)